

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

SUMARI:

Que sia la darrera, per D. MARTÍ i JULIÀ.
El baix imperi a l'Ajuntament.
Pera l'Homenatge, per MARTÍ GIL.
Ratificació, per R. PLA i ARMENGOL.
De dijous ensà, per H. AGUT.
Qüestions socials. L'organisme social. Crònica social,
per E. VIDAL i RIBA.
Homes y coses, per DIMAS.
Crònica internacional. L'acció francesa al Marroc, per
E. X.
Molt bé, per BON JAN.
S'imposa, per JOAN JAUMANDREU.
Cròniques curtes. Els que tenen de la lluna. La nostra
premsa, per RAMON D'ALENTORN.
Lo que no canvia, per JOAN VIVES i ROIG.
Música. Els concerts de Quaresma, per A. B. C.
Crònica d'art, per A. y F.
Finalment, per FAFUER.
Notes sportives, per UBICUO.
Conferències. Cicle Catalunya Ciutat. A. N. C., per X.
Noves.

El baix imperi a l'Ajuntament

I

Quan uns vuit anys enrera va començar la creuada regionalista pera assaltar la Casa Comunal de Barcelona, y foragitarne als elements anomenats caciquistes, que desde temps immemorial venien, ab no massa èxit pera la ciutat, administrant els interessos públics barcelonins, el bon poble tingué seriosos motius pera creure en l'inauguració d'una era nova, totalment oposada a la que anava a extingir-se, en la qual els tradicionals vicis y defectes municipals anaven a arrancar-se de soca-arrel, a remoure els obstacles seculars que impedien l'entrada de la moralitat a la Casa Gran y a capgirar-se bruscament, sense esperes ni contemplacions, aquells típics procediments que havien fet de venir cèlebre la nostra administració comunal.

Y a fè que el ciutadà atent a les paraules dels apòstols, hauria pecat d'exigent si no s'hagués sentit trasbalsat els sentiments per aquella ardorosa propaganda.

Les invectives al regíme, aleshores actual, de la Ciutat, florien abundoses y plenes de color y de vida, en els llavis dels futurs menadors nostres; la condemnació era estrident, total, sense limitacions ni excepcions de cap mena; tot y tothom hi era comprès y capgirat y rodava despietadament entre els remolins que l'allau de la indignada dialèctica provocava; res podia salvar-se del daltabaix en gestació; homes y coses y institucions y procediments y fórmules y ritualismes y corrupteles y solemnitats y normes y sistemes, tot seria vigorosament escombrat part enfora del recinte representatiu de la Ciutat, com a desferres inservibles, restes despreciables d'una fiacció malèfica, que havia sapigut aixecar-se per sobre l'esperit de la gran urb, y esparidirla, y dominarla, bastint despreciativament la seva immoral fortaleza damunt del cor d'aquella y fent-se respectar, tèmper y admirar del senzill ciutadà, que ni gosava aixecar els ulls davant la seva omnipotència.

¡Però quina revenja més cobejable la que per moments veia apropiarse! ¡Quina topada més voluptuosament destructora la dels dos elements ja a punt de brega! ¡Com caurien esmicolats els atributs d'un poder que semblava inatacable! Y el barceloní bonafè ja s'imaginava veure el capgirell ridícul de tants

personatges enfàtics y grotescos, com s'havien aixecat per sobre ses espatlles.

Decididament, no hi havia dubte, l'entrada dels nous elements al Consistori havia d'esser una riuada imponenta y devastadora pera les velles ficcions, un cop de tramontana destructora de vicis tinguts per definitius; en una paraula, el galopar d'un cavall desbocat per sobre la feble terrissa de la parada caciquista.

Pera conseguir tan bella cosa, poc, ben poc se li demanava. No tenia d'empendre accions perilloses ni actituds comprometedores; res de revolucions ni agitacions violentes; ni tan sols calia el motí de carrer ni la gatzara fàcil allà a on se reuneixen muniós considerables.

L'arma a esgrimir era de lluita moderna, civil y ordenada; era l'instrument que la llei mateixa posava en les mans ciutadanes. N'hi havia prou ab que un jorn de festa, fés cap al col·legi electoral, s'arreglerés tal vegada en les files

dels que esperessin tanda y finalment deposités en l'urna electoral, una papeleta que previament li seria entregada. Calia sols un acte senzillíssim de voluntat totpoderosa; precisava únicament l'exercici de la funció del sufragi, això es: votar.

Qui no's decideix a un tan petit, mínim esforç, ab l'esperansa de portar a terme obra tan transcendental y magna? El poble, el bon poble fins aleshores abatut y escèptic, se recobrà, y redresantse ardit, davant la falaguera expectativa, en ordenada y disciplinada actuació, féu ús de tota la soberania que té reconeguda y delegà sos poders en la selecció dels futurs capgiradors de regímes, els qui foren elegits magistrats de la Ciutat.

Y un bell matí, que el sol semblava ésser de justícia, els renovadors a ultransa, se preparaven pera entrar, com irrupeió de barbres, a la que havia estat mansió dels Concellers de Barcelona.

Pera l'Homenatge

L'excelent Ignasi Iglesias fa pocs dies, al sopar que en honor seu organisaren alguns de sos innombrables admiradors apropòsit de l'estrena de *Foc nou*, ab una paraula de justícia, de llealtat y de bonesa, oferí'l sitial de cap de taula que li pertocava, al Mestre Guimerà, evocant fervorosament la venerable testa del vell romàntic, y aquesta paraula, aquest gest garrit de l'autor d'*Els vells*, fou com la senyal convinguda que ha acoblat a son voltant als nostres joves poetes pera entonar un himne al cantaire de la patria.

Y l'himne es tan humà, tan representatiu, tan intens y tan bell, que ha arribat ja a les encontrades més inactuales, ha repercutit als cors, els llavis s'insinuen en un desitj de corejarlo y dins de poc omplirà triomfant els àmbits de la terra catalana.

La glorificació d'En Guimerà va a realitzar-se.

Es, aquesta, una hora de joia en que s'obliden injúries y se perdonen ultratges; d'amor, en que tots mereixen conèixer l'obra del poeta; de serenitat, en que tots poden redimir-se, y de beatitut en que a la Seu de la Poesia s'hi organitzen grans festes que demanen el concurs de tots y que obliguen a tancar, per un quan temps, totes les capelletes.

Cal que a la solemnitat que's prepara hi aportem, grans y humils, les nostres iniciatives y el nostre entusiasme sincer.

S'ha de fer al Poeta una restitució completa, digna d'ell y de nosaltres.

En quinze dies de parlar d'honorarlo, que jo sàpiga, no ha sorgit encara una concepció felis, extensa y comprensiva de la magnitud de la festa.

Algú apuntava que s'haurien d'organitzar representacions dramàtiques d'obres de l'honorat en tots els teatres de Catalunya; altre ha insinuat l'idea de cantarli un himne; un tercer ha cregut que podia, ademés, formar part del programa de l'Homenatge, l'acort de donar a un carrer important de Barcelona'l nom d'*Angel Guimerà* y, per aquest estil, s'han exposat idees fragmentaries y més o menys originals.

Llegides, en petit comitè, aquestes iniciatives, tots les havem rebut ab bonavolensa, mes caientnos dels llavis la mateixa frase despicent:

—Està bé: però es precis fer quelcom seriós, important...

Lo més important y seriós, en aquest sentit, ho digné el mateix Iglesias al proposar que's traslladi l'idea a l'Ajuntament barceloní; que ell convoqui les quatre Diputacions y que aquestes entitats ab la col·laboració de tots els Ajuntaments de Catalunya, portin a terme'l projectat Homenatge.

Mes està en el sentir general que es precis donar als Ajuntaments y Diputacions una orientació determinada, perque no's té una gran fé ab la que ells puguen empendre.

Es, doncs, hora de que tothom emeti la seva opinió tant perque's mantinga l'escalf produït per les paraules inicials com pera ilustrar a la Comissió nomenada dilluns passat, pels primers adherits a n'elles, a la Associació de Lectura Catalana.

Com tothom, crec que s'ha de fer quelcòm seriós y definitiu per l'Homenatge a n'En Guimerà.

Penso que tot lo que siga organitzar solemnitats de fàcil efecte y poc cost, s'ha de considerar complement de programa. Representar obres d'en Guimerà en tots els teatres catalans, incloenthi, si fos possible, les sis inèdites que deu tenir y procurant que aquestes últimes siguin adquirides per sengles empreses que les explotin, estaria tant bé com En Maragall y En Morera escribissin un *Himne a n'En Guimerà* que's cantaria en un gran festival, com estaria bé que una de les millors vies de la ciutat portés el nom del honorat y que Barcelona'l nomenés fill adoptiu.

Però a tot això, ¿a ont es lo que'n podríem dir el clou de l'Homenatge?

Perquè no crec que a ningú li passi pel pensament que s'hagi de coronar a l'autor de *Terra baixa*, a tall de poeta popular: les corones fetes a mida revelen una ridícula preparació, y si venen balderes, com, teixides per l'admi-

ració hi han de venir sempre, són de més ridícols resultats encara.

¿En què ha de consistir, doncs, la substancia de l'Homenatge?

Vaig a dir en què podria consistir, al meu modo de veure.

L'Ajuntament de Barcelona hauria d'obrir una suscripció capsalantla ab una sexta part, per exemple, de l'import de cent cinquanta mil pessetes a que fóra convenient que arribés pel meu objecte.

Les Diputacions catalanes y els demés Ajuntaments de Catalunya, les entitats econòmiques, literaries, científiques, artístiques, etc. y els particulars, podrien completarla.

Conseguida la cantitat preficada, s'invertiria de manera que, ab les majors garanties, pogués rendir un interès del quatre per cent, y aquest interès l'esmersaria Catalunya pera cedir-lo com a renda vitalicia del seu poeta, que avui's dirà Guimerà y, després de la mort del Mestre, se dirà l'altre nom que en plepiscit o en la mellor forma d'elecció, s'escullís.

L'acte d'entregar al saló de Belles Arts y davant de *tota la patria*, el títol de *Poeta de Catalunya*, expressiu del dret a disfrutar de la renda de sis mil pessetes anyals, a n'En Guimerà, seria indubtablement lo més serio, lo més important y lo més definitiu de l'Homenatge que's prepara.

Aceptada aquesta idea, la suscripció projectada, ademés del resultat ja previst, ne podria donar dos d'altres; primer: que no s'arribessin a reunir les cent cinquanta mil pessetes, per manca d'entusiasme, y segon: que, per excès d'aquest o per noves deixes, consignacions o interessos acumulats en temps en que la designació de poeta no's pogués fer, la cantitat reunida fos molt més important de la que fieso.

En el primer cas, s'ha de creure que la renda vitalicia pera En Guimerà ara y pera altres poetes en el seu dia, si's vol repetir, qualsevol Banc la concediria ab bones condicions fent cessió del capital a la mort del rendista, si's té en compte que, ara y sempre, al arribar algú a assolir el títol de *Poeta de Catalunya's* trobarà ja al descens de la vida.

En el segon cas, el nostre poble, després de provar que es digne de tenir el seu Poeta, deu provar que es aiximateix, digne de tenir el seu Pensador, el seu Artista, tots els escepcionals de aquestes glorioses professions a que's dediquen els homes que porten llum al front, abnegació al cor y forsa a la voluntat y que, per antinomies socials, no assoleixen en la vida les ventatges que disfruten els més rutinaris y els més egoístes.

No sé si he exposat el meu pensament ab prou claretat; si sé que no he fet ab prou eloqüència. Y aquell dubte y aquesta seguretat me dolen pel qui hauria de rebre els beneficis immediats de que triomfés.

Si la Comissió nomenada dilluns passat, no hagués fet pública confessió de admetre'l lliure cambi d'iniciatives a n'el fi de la meua, jo m'hauria guardat d'exposarla; ara, en la bonavolensa consegüent d'aquella confessió, puc ampararme.

Presentada per una prestigiosa autoritat y més bellament, la Comissió no

temeria'l fracàs que'n podria devenir d'acceptar la meua proposició que faria a la nostra terra famosa en la historia de la civilitat; presentada així, queden justificades pera tothom y pera son mateix autor, les desconfiances que inspiri.

Però jo'm sentia en el deure d'exposarla.

Aquest, per mi, es l'Homenatge que's mereix En Guimerà. Tot lo demés que fins ara s'ha projectat es una esplèndida orla pera'l títol de *Poeta de Catalunya*.

MARTÍ GIOL.

Ratificació

L'article d'En Marius Aguilar en *El Poble Català* m'ha demostrat que o jo no sé escriure o que l'Aguilar no m'ha entès o que no m'ha volgut entendre.

Per aquest cop, amic Aguilar, no feu honor a la vostra firma; ne tindran la culpa a la direcció d'*El Poble*? ja sabèu que jo sóc dels que saben per experiència propia, que no sempre son iguals les quartilles d'original y lo que surt en lletres de motlle.

Per això vos prego que tornèu a llegir lo meu «Parlant dels presos» y veureu que no hi ve pas a tom lo que dieu en vostres «Notes marginals» y molt menys allò de Montjuic y lo de les accions extra-legals. Jo vui acció pels presos, jo faig desde l'Associació Catalana de Beneficència acció pels presos, y una acció més positiva que la de fer articles, pero jo no vui demanar res als actuals diputats que, repeteixo, han demostrat no sentir res del ideal català, ni preocuparse poc ni molt de la sort dels presos.

Y es cobardia l'anar a dirigir galants precs a persones que sabèu per endavant que cap cas n'han de fer, y es cobardia l'humiliar-se a pidolar com almoïna, el compliment d'un deure.

Y es cobardia'l vostre marxem! ab els diputats a davant. ¿Ont volen que'ns portin aquests?; ¿a l'aprobació de tots els projectes de llei del govern centralista conservador?; ¿a n'aquella vergonya que'n digueren Assambla catalana?; ¿a fer *zalmes* a n'En Maura?; ¿a desagraviar a n'En Moret? Me sembla que la nostra dignitat ciutadana ha d'estar per damunt de tot això.

Y ara, dues paraules respecte dues afirmacions que fa l'Aguilar en son article. Diu «jo us recordaré que fins ara ningú s'ha enrecordat d'en Baró, ni dels altres». Y això no es pas cert. L'Associació Catalana de Beneficència, té probes a la disposició de tothom que demostren lo contrari; nosaltres hem fet, fem y farem pels presos y exilats tot lo que les nostres forces ens permeten y nosaltres no tenim cap culpa si les quotes dels catalans no venen.

Diu també, «¿ereieu que'l nacionalisme té prou empenta pera aconseguir la lliberació dels presos?» y més avall «Tinc la convicció de que'l poble està més caigut que'ls seus diputats. Mes encara, sostinc que si'ls diputats arribessin a una hora d'energia absoluta darrera seu no trobarien més que als quatre eterns conreusadors de l'entusiasme».

Jo no sé fins a quin punt heu posat el cor en aquesta afirmació, però això no hi ha dret a dirho, això es un insult al poble, això es voler amagar la propia cobardia suposant cobarts als demés malgrat no n'hagi donat cap prova y això es voler portar les qüestions fora del lloc que'ls correspon.

Tots sabèu com se logren els indults y les amnisties y tots sabèu que pera ferho no hi ha cap necessitat d'arribar a les absolutes energies, Es que hi han

hagut d'arribar els carlins pera lograr l'indult dels seus? Es que hi arribaren els republicans pera que s'indultés en Nakens? Es que no sabèu tots que quatre esmenes als pressupostos són prou pera lograr un indult? Es que no volèm recordar que l'amenaça d'una acció parlamentaria seria, obra les portes de les presons als condemnats polítics? Oh! si així no fos, no'ls fariem pas cap càrrec als diputats, es ara que'ls ne fem, es ara, perquè sabèu que si hi ha presos y exilats es perquè'ls parlamentaris de solidaritat volen, perquè ni un sol moment se n'han preocupat. Y vos també els condemneu al creure que poden ferho y no ho han fet.

Però dieu cobart al poble; quan ho ha demostrat; no ha anat sempre el poble allà ont se li ha dit y fins allà ont no se li ha dit?; es que ha girat la cara alguna vegada'l poble?

Dirèu que està quiet, però es que s'oblida que tota l'acció dels parlamentaris de solidaritat ha sigut dirigida a aquietarlo, pera poguer així ells estar més tranquils en l'incompliment de llur deure?

Es que no recordèu vos que ho sabèu tan bé com jo, del modo que va lograr-se aquella proposició que s'aprobà a l'Orfeó?; es que volèu voluntariament oblidar com se reclutà la gent y com se logrà fer callar als que volien fer sentir la veu del poble, que demostrava certament una valentia que'ls representants no compartien?

Y a la vostra pregunta responc que actualment, no. No crec que'ls catalanistes tinguem prou força pera lliurar als presos. Ja's dedueix de mon anterior article, per això'm limito a aconsellar que ls ajudem en lo que poguem.

Però jo crec que no tenim prou força, precisament perquè'ls diputats ens la lleven. ¿Quin cas han de fer a Madrid de lo que nosaltres diguem si'ls que nosaltres aguantem com a representants diuen lo contrari o no diuen res? Per això dic avui, com la setmana passada, que sols quan haguem afirmat que els actuals representants no són els nostres representants, podrèm lliurar als perseguits.

Y per això no cal anar a la montanya, ni cal temer a Monjuic.

R. PLA Y ARMENGOL.

De dijous ensà

Aquell famós Presupost de Cultura que'l nostre Ajuntament concebí ab la paternitat de totes les tendències polítiques que en ell s'hi troben representades; que ensopegà ab l'Alcalde y se tambalejaren tots dos; que's reboté sense conseqüències contra la Junta de Vocals Associats per anar novament a topar ab el Gobernador y ultimament ab la Comissió Provincial, en la última sessió Municipal s'hi ha ajeut definitivament cansat de correr esmaperdut d'Herodes a Pilat, desangranse per les ferides rebudes.

Es deia que era una obra seriosa, la més seriosa de totes les realitzades pels nostres actuals regidors, y ha mort entre les rialles dels que varen engendrarla.

De tal manera l'han tractat a última hora 'ls seus pares, que encara que no haguessin conspirat contra la seva vida tantes adversitats, també s'hauria mort de vergonya.

..

Diumenge passat se celebrà a Sabadell la *Festa de la Victoria* organizada pera solemnizar el triomf electoral de la candidatura solidaria en les eleccions parcials de Diputats a Corts.

A l'hora anunciada se serví al Teatre Principal un dinà, al que assistiren representacions de tots el elements que integren la solidaritat.

Al destaparse'l xampany, se llegiren adhesions a l'acte y se pronunciaren discursos encoratjadors.

En Cambó en el seu, tingué clarividencies y accents de sinceritat que som els primers en admirar; fou ovacionat en determinatspa ssatges, sobre tot quan digué:

«Ja de l'home polític que mira per son interès personal! Podrà tenir un èxit de moment, podrà fruir un instant d'enganyosa popularitat, però tinguem la certesa de que, en definitiva, sols el fracàs es lo que té assegurat. Els homes y els partits que no tenen, que no representen interessos generals o no se posen al servei d'interessos generals, aqueixos homes y partits podràn tenir un moment de popularitat, però ab sa mateixa acció egoista s'estàn preparant el moment de sa propera caiguda.»

Ajuntèm els nostres aplaudiments als ab que foren rebudes aquestes paraules profètiques.

H. AGUT.

QÜESTIONS SOCIALS

II

L'organisme social

La societat està composta de grups diversos ab drets propis y funcions ben determinades, subjectes a principis d'orde superior que deu acatar y a quina influencia no pot sustreurens. Aquestos grups no's mouen ab independència absoluta, sinó que ademés de la subgecció a dits principis, se topen ab l'existència de grups consemblants que limiten la seva llibertat y ab els que forosament deu relacionarse per atendre a totes ses necessitats y complir el fi comú de la societat. Ademés, al costat d'aquets grups o societats polítiques, havem de reconeixer la existència de diverses classes socials o categories de persones individuals, les que tampoc poden moures aïlladament sinó que necessiten relacionarse, solidarizantse y cooperant a l'obra comunal. D'aquestes relacions, necessaries unes, voluntaries altres, neix un organisme moral formant la societat civil, que cada dia va caracterizantse y definintse ab més propietat, perfeccionantse en llur constitució interna. La unitat del ser humà, l'existència dels diversos grups socials, y la necessaria acció armònica dels mateixos, són les bases de l'existència de l'organisme social.

Anem, dones, a estudiar l'estructura íntima de la societat civil, determinant si dóna lloc a un organisme nou d'existència física o moral concretament determinada.

L'existència de l'organisme social no es invenció moderna; ha sigut ja expressada desde antic per Aristotil, Sant Pau, Marc Aureli, Hobbes, encara que fins al segle XIX no se'n fassi un estudi científic per Comte, Spencer, Schäffle y altres filòsofs y sociòlegs.

Realment la societat no devèm concebirla com a un mer conjunt d'individualitats, sens formar un ser nou, sinó com a realitat diferent que expressa quelcòm més que una pluralitat. No es sols la societat una reunió d'individus, sinó la conjunció resultant ab cos y esprit propi, fi determinat y medis adequats a sa missió. La societat es, si no un ser orgànic, una organisació, una realitat viva; ja que la idea d'organisme no es sols patrimoni del mon de la biologia, no deu limitarse sols a lo fi-

siològic, sinó que llur concepte s'exten a tota construcció íntegra, íntima y unida, que resistint a l'anàlisi, sia viva y movent. Tal es el concepte que nosaltres tenim de l'organisme social, sens caure, emprò, en les exageracions de molts adeptes a l'escola transformista, al afirmar que's tracta d'un organisme físic, partint per això de comparacions exagerades y semblances metafòriques.

Y així veiem a Durkheim parlar de la *gens* com a segments animals; a De Greef, de teixits socials; a Spencer, dissecar el cos social y parlarnos d'aparells productius o digestius, d'aparells distribuïdors o vasculars y d'aparells reguladors o nerviosos, formant respectivament les classes agrícoles y industrials, comercial y de govern; a Ahrens, dir que'l dret es el centre nerviós de la societat; a Fouillée, afirmar que'l conjunt de cervells individuals d'una nació formen sa massa nerviosa, essent les famílies els ganglis; les ciutats, les visceres; la capital, el cervell; els savis y pensadors ses cèlules més perfeccionades; a Bluntschli, descobrir el sexe masculí de l'Estat, en contraposició ab el femení de l'Església; a Schäffle, descriure tots els elements histològics de la societat, sos diversos teixits fonamentals, l'epidermis, l'epiteli, les apofisis, les vèrtebres y els sistemes vascular, nerviós y ossós del cos social; a Tarde, parlar de la constitució de la societat per medi de sugestions hipnòtiques o sonambulíques; a Worms, dir que les funcions econòmiques de la societat, producció, distribució, cambi y consums, són respectivament els seus processos nutritius; mastegar, deglutir, digerir y assimilar; a Ward, referirse a analogies psicològiques, etc., etc.

Tots aquestos símptomes analògics de entendre l'organisme social tenen sos punts veritaders y sos punts falsos; com a afirmacions definitives d'un concepte exageradament organicista de la societat (Spencer, Worms, Lilienfeld), no poden pas acceptarse; com a termes de comparacions metafòriques són un avens de la sociologia moderna fonamentada avui en les ciències naturals, en la biologia, y en la psicologia, més que en les ciències abstractes o merament filosòfiques.

Nosaltres creiem en l'existència de la societat com a un organisme o organisació viva; com una realitat diversa dels seus components, comparable al organisme individual, però sens formar pas un tot físic, ni psicològic; ja que'l concepte d'organisme perteneix a la filosofia en general, y així veiem que al costat de l'organisme fisiològic, parlèm d'organismes psíquics, jurídics, socials, etc., y així nosaltres, com el gran pensador Lleó XIII, y com els senyors Giner de los Rios y Santamaría de Paredes, podèm parlar del cos, dels membres, de l'ànima de la societat, sens caure en aquelles exageracions naturalistes.

La societat es ja generalment entesa com una unitat propia y real, com una realitat substantiva, rebutjantse la seva concepció de senzill reunió o pluralitat d'individus, sens admetre l'existència del ser social ab un fi y voluntat col·lectiva manifestament expressable. La societat es un ser moral, o si's vol, un organisme psicofísic, però sempre una realitat movent y perfeccionable; una existència diversa de tots els seus components. Existeix, dones, el cos social, constituït per les diverses societats polítiques y classes socials en que resta dividida l'humanitat; y el seu esprit vivificador que li dóna unitat y l'ànima, y que no es altre que les ansies de perfecció humana y l'esprit de justícia, o sia de conformitat d'una voluntat a un

principi moral que ordena y regula les relacions dels individus y dels pobles subordinantlos al bé comú; les relacions dels individus y les coses segons sa propia naturalesa y mutu consentiment; les relacions entre la societat y els seus individus, regint la repartició de béns y càrregues socials entre tots ells.

Creiem inútil insistir sobre la real existència de l'organisme o ser social, y en sa conseqüència de l'ordre social y de les funcions o fenòmens socials derivats d'aquella. Es avui un fet que's desprèn de la mateixa realitat de la vida; tothom, al costat de l'individu, al costat d'una classe social, al costat d'una societat política, hi veu l'existència de una humanitat, d'una societat civil, ab funcions, interessos y finalitat superiors a les d'aquells seus elements o membres constitutius.

Aquest ser vivificador de la rassa humana en totes ses múltiples varietats, relaciona entre sí a tots els seus elements constitutius o membres socials, exercint funcions de naturalesa superorgànica, de comunicació d'esprits, de voluntats, d'ideals, donant naixença als fets socials. Y tot lo referent a la constitució orgànica d'aquest ser, a les relacions dels seus elements constitutius entre sí, y a la seva cooperació pera compliment del fi col·lectiu, forma y constitueix en un conjunt armònic la qüestió social o l'etern problema de que parlàvem en l'article anterior.

Després d'haver dedicat ja algunes ratlles a parlar de l'existència del ser social y la qüestió social, en el pròxim article parlarem de les classes socials en que l'humanitat apareix dividida.

E. VIDAL Y RIBA.

Crònica social

El primer del corrent Mars va reunir-se el Concell de la Federació de Societats Mutualistes de retiros de Fransa, baix la presidència de M. Paul Deschanel, pera discutir y estudiar una nova proposició de llei que serà presentada a les Cambres legislatives a fi de procurar l'ampliament y extensió del mutualisme a n'el fi que persegueix aquella important federació.

* L'Associació de Treballadors Antialcoholics, ha dirigit novament una crida a tot el proletariat, posant de manifest els mals d'aquesta plaga social del alcoholisme y demanant la llur adhesió a dita entitat que funciona regularment sens caràcter polític ni religiós, dirigit tots sos esforços y tasques a lliurar al proletariat dels terribles efectes d'aquell desenfrenat flagell.

* Nostre company don Joaquim Sastre ha publicat ja'l quint volum de «Las huelgas en Barcelona», estudiant el seu resultat durant l'any 1907; complementant dit estudi ab altres sobre la Borsa del Treball, immigració, legislació obrera y atentats terroristes, fent atinades consideracions sobre aquestos extrems y formant ab elles una obra que no deixem de recomanar a tots els que's preocupin dels moviments socials en la nostra terra.

* Al Museu Social de París, el senador M. Audiffred hi ha donat una conferència sobre retiros obrers. En ella ha afirmat que suposant a 65 anys l'edat pera percebre la pensió de retiro, aquets costarien uns 500 milions per any. Parlant de la construcció d'habitatges obrers, afirmà que a lo menys hi hauria que invertir 8 milions; y en altres segurs y millors obrers uns 500 milions més. Per arbitrar aquestos medis, digué que calia fomentar abans, la riquesa pública a fi de ferse ab rentes

y ingressos que aplicar a dites necessitats socials y no trobarse després ab les dificultats y inconvenients ab que's troben a Anglaterra.

* El Comité de Reformes Socials de Noruega ha proposat darrerament al seu Parlament l'establir la jornada de vuit hores pera tots els oficis y treballs contra'l parer dels conservadors que sols l'admeten pera les professions que entranyin algun mal o perill manifest. Sila dita proposició es acceptada Noruega serà'l segon país del mon (el primer fou Australia) que portarà a la pràctica lo establert en aquest assumpte pel Congrés Socialista de París de 1889.

* A Prussia el ministre de l'Interior ha invitat a les municipalitats dels districtes de Berlín a intervenir en la constitució de sales d'al·letament, ont acudir les mares de família empleades en les fàbriques. Algunes d'elles, respondent a dita crida, s'han apressat a ferho sens cap tardansa.

* L'escepticisme va cundint per Alemanya; durant l'any 1908 que acaba de transcorre pugen a més de 10.000 les persones que han fet borrar les seves inscripcions dels llibres registres de les diverses confessions religioses allí professades.

* El Japó està acabant les seves enquestes oficials pera veure lo que'ls ha costat la seva darrera guerra ab Rússia. La seva contribució de sang se calcula ab els següents dats: 150 mil homes morts sobre'l camp de batalla; altres 150 mil de malalties durant dites operacions; 200 mil invàlids, y 150 mil ferits més o menys curats. Esfereidora estadística que demostra lo car de les guerres modernes en mitj els avenços de la civilització.

* En la darrera setmana hi han hagut a la Caixa d'Estalvis 6.098 impositcions ab un total de 325.322 pessetes, essent 505 el número de nous impositcionants. Els reintegros durant el mateix període pugen a 1.157 ab una suma de 284.010'59 pessetes.

A la Caixa de Pensions pera la Velleja y Estalvis s'han ingressat durant la setmana 56.995 pessetes contra 35.440 de reintegrades.

Dita Caixa porta ja desde la seva fundació fins a 28 Febrer darrer un total de 4.818,198 pessetes rebudes en concepte d'impositcions, per 2.559,755 de pagades per reintegros. El dia 14 d'aquet mes inaugurà la seva primera sucursal a Igualada.

* L'Institut de Reformes socials ha destinat 2.500 pessetes pera'ls 500 obrers que primer s'inscriguen en la secció de segurs de l'Institut Nacional de Previsió.

E. V. R.

Homes y coses

AL MERCAT DE LLIBRES Vells.—Un dia hauré de parlarne d'aquets venedors de llibres vells y del seu concepte particular del llibre.

Els no'ls veuen pas com els veïem nosaltres, y deuen esser mestres en apreciació, en singular apreciació.

El moment interessant del llibrer de vell no deu esser pas l'acte de la venda, sinó el de la adquisició. Un vent d'actualisme deu guiarlos en l'hora de les transaccions, y al fer les ofertes deu verificar-se en ells l'impossible aritmètic de la soma de quantitats heterogenies: nom y fama de l'autor, estat de les cobertes, actualitat literaria...

Be n'hauré de parlar algún dia d'aquets homes classificables en grupu exclusiu, d'una gran valua psicològica.

L'altre dia vareig recorre la fira de llibres vells.

La fira de llibres vells obrí a la meua observació amplíssims horitzons. Adhuc la classificació, la col·locació, la reunió de grups d'un mateix preu ofereixen un caudal ben apreciable.

Jo m'havia deturat davant d'un llibre meu

He sentit dir que'ls autors, no amen veure llurs llibres a la fira.

Així, vareig doldrem de veurehi el meu y vareig cridar al bon home de la parada.

—Quant ne demanèu?

Ab sinceritat puc dir que no'm va fer cap mal al cor la vergonya que passava'l meu llibre exposat en la parada al bell costat d'altres menys vistosos y d'esperit més oposat encara. Ell hi era com jo soc sovint entre'ls homes.

¿Per què'ls autors no amen veure llurs llibres en les parades de la fira?

Jo li hauria deixat y potser l'endemà hi hauria tornat per veurel.

Amic, amic, fill meu: com te va entre'ls teus companys infortunats? T'has parlat potser, ab el vol. III de *Gil Blas*, o ab el *Consejero del enamorado*?

¿Quantes mans t'han tocat avui, amic, fill meu?

¿Quina cara feien els que t'han fullejat avui?

Al deixarte, t'han llensat o t'han tornat amorosament a la pila?

Ell, fill meu, m'hauria mirat com me mira l'ànima meua quan, en lloc de reunió dels confreres, sento emetre judicis dels homes y de les coses.

M'hauria mirat y jo en seu mirar hi hauria sabut cullir tan belles respostes...

No vareig regatejar. El venedor va donarme l'alegría d'elogiar-me'l meu llibre.

—¡Oh! es un bon llibre!

Me'l mostrava mirantse ell mateix ab un mirar que jo li vareig agrahir,

Era un bon llibre... «Miri, nou, ben nou; el seu antic propietari no l'havia ni llegit; les pàgines no tenien ni una ditada; el lloc era tan verge com al eixir de l'impremta...

Oh ànima ignorada la de l'antic propietari! Qui deus esser tu qui vares tenir gran cura de no obrir el llibre pera no deixarhi les ditades?

Voldria conèixer pera que'm diguessis lo que passà per tu en el moment de tenir el volum entre tes pulcres mans.

—Nou, nou, de trineja!—me deia el bon venedor.

Una secreta esperança me feia no creure en la seva paraula.

Aquesta gent saben fer l'article. Ves que ha de dir ell!

Al arribar a casa el vareig obrir avidament. Volia trobar en una pàgina, en un marge les senyals d'haver sigut llegit, fullejat al menys... Però, al obrirlo, les pàgines premsades varen rondinar, el lloc va cruixir...

Y jo, autor, pare amantíssim havia pagat a major preu aquell llibre meu, perquè... perquè era nou, perquè ningú l'havia llegit encara!

DIMAS.

Crònica internacional

Revista de periòdics

L'ACCIÓ FRANCESA AL MARROC

El davantal de «Le Temps», del passat diumenge, anava dedicat a cantar les excel·lències de l'acció francesa al Nord de Africa. L'autoritat diària parisenc mirava la qüestió marroquí desde'l punt de vista de l'interès nacional francès y llegint l'elogi que feia dels procediments de

suavitat del general Lyautey, qualsevol s'hauria cregut de bona fe que Fransa no persegueix altra cosa que l'imperi de la normalitat al Mogrebh, ab el fi de poderhi desenrotllar tranquil·lament una política comercial y d'atracció.

La política d'ocupació militar de Lyautey es evidentment d'una gran habilitat. Consisteix en servir-se dels elements de guerra pera assegurar la pau. Lyautey diu que la finalitat d'un exèrcit d'ocupació no es pas la de combatre. Tota acció violenta ha de venir determinada per una falta concreta y encara, en segons quins cassos, es preferible demostrar el poder dels armaments per una movilització constant y preventiva. Aquesta tàctica se resumeix en dues accions paraleles: per un cantó procurar que'ls indígenes vegin ben clarament lo que'ls hi aconsella el seu interès econòmic y per l'altre posar enfront seu una força poderosa que'ls col·loqui en l'alternativa d'haver de escullir entre una vigorosa represió o una valiosa ajuda.

Aquest procediment ensajat pràcticament per Lyautey en determinades regions africanes mediterrànies, acaba de donar excel·lents resultats a la regió atlàntica del Châouia, desmentint així als que deien que'l seu èxit depenia exclusivament de condicions locals y personals.

En Clemenceau que, indubtablement, es un excel·lent home d'Estat al ensemps que un intel·ligent governant, al sustituir al general Drude per En D'Amade va agregar a n'aquest en forma de conseller privat al general Lyautey, ab el qual van canviar immediatament els procediments rutinaris d'ocupació que fins aleshores s'havien seguit y que tant poc falaguers resultats havien donat a Fransa.

Desde primers d'Abril de l'any 1908, va ésser tot un altra la tàctica del exèrcit francès al Châouia. A l'acció unilateral de represió y de conquesta varen succeir els procediments d'atracció. Va procurar-se sempre protegir la mà de obra local y el cos de exèrcit expedicionari va aprovisionar-se en els llocs de ocupació. D'aquesta manera's va anar logrant una sumtssió voluntaria per medi del treball, el guany, y la seguretat, sense deixar may de fer present als indígenes a lo que s'exposaven ab la revelló y lo que hi sortien guanyant somentse de grat a un règim suauíssim de correcció. Atreure els naturals per l'interès y retenirlos per la simpatia, foren els principis que En D'Amade va posar en pràctica per concell altament polític y prudent d'En Lyautey. Al cap d'un any escàs d'aquesta política, En D'Amade retornà a Fransa portant a la mà el ram d'olivera de la pau infinitament més gloriós que'l llorer de la victòria.

No es estrany que Fransa es felicités d'aquest excel·lent resultat conseguit al Ohâouia y que «Le Temps», al comentar els procediments seguits pera lograllo, els califiqués de «notre méthode africaine». El diari francès ab això vol fer quedar al seu país massa bé. El mètode africà de Fransa no es pas sempre y a tot arrèu el mateix; en alguns llocs es ben diferent y se distingeix principalment per un esperit exclusivista del qual tindrem ocasió d'ocuparnos en notes successives que dedicarem a comentar el «affaire» del moro.

E. X.

MOLT BÉ

Acabo de llegir en *El Poble Català*, un article del meu estimat amic En Guibern, titolat *El pressupost de cultura y la Comissió provincial*, al qual hi vui posar un petit comentari. L'amic volgut

no pot amagar la seva procedència, o millor dit, la seva permanència. Ell procedeix de l'«Unió Catalanista»; es més just dir que hi permaneceix. La seva conducta a la Comissió Provincial, es l'actuar d'un bon catalanista, car avantposa a tota consideració un puritanisme tal de la realitat viventa que, tot semblant enderroador, es verament constructor de la nostra societat catalana. Es ben bé el criteri de l'«Unió» el que ha guiat al bon amic: puresa d'intenció y la veritat per damunt de tot. Així se treballa per Catalunya. Que'l nostre poble no es l'interès particularíssim dels novíssims professionals, sino tot el nostre poble, ben sencer y ab vida digna y honrada.

Si no han d'infiltrar a tots els organismes públics, aquell sentit de justícia, de dignificació, de bons intents, de progressiu perfeccionament y de santa moralitat, que mou al bon ciutadà honradíssim, a n'el sí de la llar, en el més íntim dels afers propis y en les seves relacions socials, no cal pas que hi possem tota la nostra vida en la magna renaixença nostra; aquesta no serà mai un romanticisme encobridor, ni un patrioterisme tartufesc. Catalunya, vol dir un poble civilisat, un poble digne, una societat honrada. A n'aqueixa transformació anèm.

Molt bé, estimat amic Govern.

BON JAN.

S'imposa

La veu dels nacionalistes parla y ja no hi fa rès que les gorjes siguin de l'un cap de Catalunya o de l'altre, ab tal que siguin nacionalistes sense sotstítols partidistes; tots coincidim y dièm:

Catalunya deu desautorisar als qui parlin acaparant el nom d'ella y acceptin d'almoyna una apariència d'engruna de lo que té dret a fruir si vol ésser ella.

La veu del grupet, de la llevar sembrada, així pensa... però, cal fer quelcòm més que senyalarho. Als temps actuals, el que sap senyalar defectes, ha de saber trobar remeis y t'el deure d'aplicarlos. El crític no pot dir *aixequense y aneuhi*, ha de dir *fem*.

Y jo vui senyalar la tasca a qui deu comensarla, millor dit, a qui deu recomensarla; a l'«Unió Catalanista».

L'entitat que concreta l'esperit del poble, deu senyalarli les desviacions que en ell s'iniciïn; aquella que desvetlla als catalans de totes les encontrades, ha de tornar a les mateixes pera conrear la llevar sembrada y quins fruits sembla que hagin de cullir fòra de temps aquells que cap gota de suor hi tenen, y fins els que volen ferho de rampinya, això es, ab falses estratagemes. L'«Unió», y a l'ombra seva tots els qu'ens hem alletat en ses doctrines d'intransigencia, hem de fer lo que s'imposa; una fecunda acció que trenqui d'un cop el parèntesi d'ombres y claudicacions, que acaba de passar Catalunya.

Ardits y coratjosos, devèm reprendre l'apostolat que inicià la benemèrita entitat nacionalisadora, de quina sostenien sa gloriosa senyera els cèlebres *cuatro locos* que han fet somoure la terra catalana tota. No es pas això un esforç, es un deure sagrat que tenim contret, si volèm tenir dret a actuar, a ésser volants del motor Nació.

Hem de reveurens altra volta els que veïem am llàstima l'esmersament d'energies emprò de polítiques més o menys encobertes, engendrades d'odis y esqueneta de vividors. Nos hem de reveure pera fer aquella mateixa feina que miraven despectivament els am-

Que sia la darrera

El morrió altíssim, y més alt, ab el plomero llargarut que cimbregava alegroi per damunt de la copa, encara fà de les seves en la nostra política catalana. Jo en veig moltes de testes catalanes capsades ab el capell progressista. Ha passat el temps tartarinenc de les barricades, mes subsisteixen els homes, els bons homes qui viuen fòra de la realitat social y són guiats per la buidor qui comandava els petits cervells dels bons ciutadans desnacionalisats, moguts per idealitats abstractes. Per xò l'altíssim morrió era, y es, un típic símbol, car en ell s'hi contenen tota mena d'abstraccions: era com una ventosa que aplicada a la testa, tenia el pensament privat.

Ja m'en mereixen de respecte totes les ratxades romàntiques que han somogut un instant el bon poble; mes jo no'm puc estar d'apreciar quelcòm de caricaturesc en les reviviscències progressistes que ara s'estilen, car els anacronismes tant se'ns manifesten ridícols en l'indumentaria, com en el pensament que dirigeix als homes. Vui dir, ara, pera que se m'entenga bé, que no tot lo passat es ben bé anacrònic y inactual. Ningú pot negar l'actualitat perdurable de tots els elements de la consciència social que són expressió de les realitats humanes, expressió de la vida no tarada per les accidentalitats dels moments polítics qui passen. Mes també es cert, que aqueixes accidentalitats polítiques que passen esdevenen ridícoles tant bon punt ha passada l'hora llur.

Per xò la ridícolesa es inseparable de tota aqueixa inactualitat que creientse actualíssima, y fins futurista, aixeca ben enlaire el símbol progressista en l'admirable ascensió humana que realisa la nostra Catalunya mercès al renaixement del nostre ésser de catalans.

Ells, els vers romàntics, els adoradors d'idealitats abstractes, se pensen ésser

positivistes, y ens diuen a nosaltres, els creients en un ideal realitat, romàntics y somniadors. Y's posen el vell morrió, qui ja té el plomero descolorit y caigut, y en el meeting y en el periòdic, pretenen combatre l'alsament del esperit nostre, pera que en comptes de que prossegueixi la via empresa vers l'afirmació de la vida nostra, se les empenngui de lleig-nou altra volta pels viarany de la farsa política.

La llur acció antinacionalista no la realisen pas ab valentia, car, encara que fent grans esforços, ells també s'ho diuen nacionalistes, o fan veure que hi tenen simpatia pel nacionalisme. Mes decreten que'l nacionalisme pateix d'inactualitat, que es quelcòm regressiu, que es massa particularista, que's troba enfora del avens mundial, y que cal infiltrarhi tots els principis liberalíssims y revolucionaris que, segons ells, remouen les modernes societats.

Y bé, jo vui fer una afirmació: el moviment nacionalisme nostre es essencialment del tot dintre de l'orientació actual de les societats humanes, contintshi en ell tots els elements que son necessaris pera que un moviment social pugui ésser considerat actualíssim. Vui dir més: fòra del nacionalisme, a Catalunya, ningú ha dit una nova paraula, ni ha proposada una orientació, ni ha fet esbategar un nou sentiment, ni ha proclamada una fórmula de llibertat. Fòra del nacionalisme, en el qual han bellament conecionat tots els aspectes moderníssims de les afirmacions y de les deslliurances socials, sols han sigut resucitades les velles y inhumanes passions sectaries, y sols, ab forsa mala intenció, hi ha hagut el propòsit de junyir altre cop al bon poble a l'oligarquia política.

Tot se deu a Catalunya a n'el nostre nacionalisme: el nacionalisme ha realisada una veritable revolució política y

en realisarà d'altres en tots els aspectes de la vida social; fòra del nacionalisme s'ha passada casi una centuria de farsa política, d'empenyer al bon poble a tota mena d'arruxaments, y sense haver realisada ni la revolució mil voltes anunciada pera una data fixa, ni sisquera una petita transformació política. ¿Y encara s'ha de consentir que en el nacionalisme hi treguin lluc, per migrat y neulit que sia, les velles abstraccions y les maldats passades? ¿Els bons nacionalistes no s'adonen de que l'apoi que donen a n'els falsos nacionalistes, es una acció antipatriòtica, y, fòra del fet nacionalista, una acció antilliberal, antihumana, regressiva?

Ab bona, o dolenta, intenció se prescindeix en absolut de la realitat. Cal preguntar: ¿en quin moment ens trobem de la renaixença de Catalunya? ¿Ens trobem sisquera en un període constituent? ¿Perquè, dones, moltíssims que, ab raó, censuren als que afirmen que l'actual moment es constructiu, actúen en la consciència catalana com si ens trobessim en un període, no ya constituent, sinó constituit? La propaganda realisada anys y anys pel nacionalisme, ha sigut en el sentit social y polític sabia y organisadora. Dic sabia, porque no ha enganyat per conveniència, y porque llealment, amorosament, generosament, ha dit an el poble la senzillla veritat, que ajunta y enforteix y jamai, la mentida maleida que disgrega y separa, pera millor profit dels utilitaristes polítics. S'ha de dir, pera que no se'n obliidi ningú, que la propaganda nacionalista ademés de sabia, en el sentit exposat, ha sigut humana. Ho ha sigut, humana, porque mai s'ha descuidat, tot remouent els sentiments patriòtics, d'expressar que es inherent al nacionalisme el benestar de tots els catalans, y que les deslliurances polítiques y socials y els avenaments materials que són essencia y fi del nacionalisme català, són pera tots els homes de la nostra terra y pera tots els indrets de la nostra Catalunya. Aquei-

biciosos y els pobres d'esperit y que els ha fet trontollar infiltrantse inconcientment fins a la seva sang, engendrants fills que han sentit l'intensitat del moviment de catalanisació a que aquell *no us venim a demanar* vots repetit per un català honorable, torni a ressonar a les entitats a ont el mot Catalunya els siga una afirmació.

Revelemnos si convé contra lo que vol *tothom*; parlèm al cor d'aquet *tothom* inconcient a voltes y cuidemnos d'ensenyarli el camí de la veritat. Ja hem tranzigit prou y hem callat massa; parlèm.

Tornemli a dir que abans y per sobre de tot, tenim la consciència d'homes y de catalans y la valua que té pera la seva lliberació d'homes, el conqueriment del dret a regir-se per ses necessitats, per voluntat sobirana y confieu que la paraula de la patria triomfarà altra volta. Treballèm ab fe y triomfarà la raó y la raó es Catalunya.

JOAN JAUMANDREU.

Manresa.

CRÒNIQUES CURTES

Els que venen de la lluna

D'ensà de la Solidaritat, els antics catalanistes hem tingut el gust de veurens descoberts una sèrie de vegades. Un brillant estol de escriptors, amables habitants fins aleshores de la lluna, ens han anat revelant cada dia profundes y insospitades veritats que nosaltres, pobres

mortals, carregats de bona fe, deixavem tranquilament oblidades.

Y en això, com en totes les coses grosses d'aquesta mena, si'ls de la dreta hi fan un bon paper y ens han descobert allò del període constructiu, els qui baten el record, els qui guanyen sempre y sobre tot són més divertits, son els de la esquerra. D'ells son aquells importants descobriments de que hi ha catalanistes liberals y avansats; de que's pot ésser catalanista y home cult y de fi tracte social; de que pera defensar les llibertats de la nostra terra no hi ha cap necessitat de menjar ab los dits y sense tovalló, etc., etc.

Els antics catalanistes ens hem sentit forsa contents d'aitals descobriments. A la fi ens han ascendit a la categoria de persones dels temps moderns y lo que no's pogué lograr ab la feina de la «Lliga de Catalunya» de *La Renaixença*, *Catalonia*, *Juventut* y tantes altres entitats y periòdics, aquell barnís de honor constructiu, modern y liberal que no haviem pogut adquirir may, ara, ara per fi, ens ha sigut donat.

Y han sigut ells, han sigut aquest brillant estol d'escriptors de nova fornada qui ha fet el descobriment.

Ells són vinguts de la lluna y han caigut dintre la solidaritat: son tipus curiosíssims.

Un d'ells—va per mostra—un dia descobrí que l'haverhi un bacallà en l'escena del primer acte de «L'Aranya» del gran Guimerà, que representa precisament una botiga ont venen bacallà, era una cosa de molt mal gust, ruralista y poc

civil; més tart ens innovà que la feina dels liberals d'un poble, era, no la de liberalisar la seva terra, sinó la de negarla decantantse vers l'opressor, ab aquella tranquilla frase de «si fos búlgar, seria jove ture» que's com si diguessim «si fos català, seria jove castellanista» quan existeixi la Jova Castella. Això, tu lector, no hu entens, porque tu, home senzill y potser reaccionari no estàs fet a viure de negacions.

Tampoc ell hu entén, com no entengué «L'Aranya», drama que gira al entorn del desitj de tindre fills y ell n'explicà l'argument sense parlar de fills y com no ha entés lo que es l'Unió Catalanista malgrat que ab la tranquil·litat de tots els qui no coneixen les coses, n'hagi parlat en una conferència recient de «Joventut Republicana» de Lleida.

Jo ara no vui discutir aquí allò dels partits polítics, ni dels partits socials de dreta, esquerra y obreristas, que aquests senyors han après dels estats opressors que's diuen Fransa, Anglaterra y Alemanyia sense llibrar-se en l'aua dels nous règims polítics-socials que s'inicien en els petits y humans estats del Nort y de l'Oceania; lo que d'aquesta qüestió en pensem, ben clar se va dient en les nostres planes, clar pels que tenen ulls y hi veuen, orelles y hi senten; pels qui pateixen l'alucinació del concepte, no volèm escriure. Nosaltres que no som reaccionaris, sabèm que per anar endavant de aquests alucinants s'ha de prescindir d'ells. Però si que vui dir que no essent la solidaritat altra cosa que una copia aigualida de l'Unió Catalanista (re-

xes afirmacions les han fetes homes de totes les idees polítiques, religioses y socials, y sempre han sigut considerades comú denominador de la *solidaritat nacionalista*, tant que han sigut promulgades en Assamblees de l'Unió Catalana, de la qual s'ha dit com prenent ferli un càrrec, mes al meu sentir honorantla, que no té parió en el món.

¿Ha sigut jamai el nacionalisme un clos pera un sol ordre d'idees polítiques religioses o socials? ¿No es una manifestació de progrés humà ajuntar en cooperació patriòtica tota mena de pensars? ¿No s'ha dit que la Solidaritat Catalana, representava un gran avens, perque convertia, en acció social la lluita política? ¿Mes abans de Solidaritat Catalana, y ab forsa més solidaritat que en aquesta, el nacionalisme, l'Unió Catalanista, no realisava aquell fi? ¿Sense la preparació nacionalista el poble hauria proclamat la Solidaritat Catalana? ¿Si la Solidaritat Catalana, en els seus representants, ha flaquejat, no ha sigut per no haver seguit les petjades de veritable Solidaritat de l'Unió Catalanista? ¿No es cert que's té odi a l'Unió Catalanista precisament perque ajunta y no divideix, y perque la farsa política no hi pot viure en la solidaritat nacionalista, en la vera solidaritat, en la que transforma en acció social trascendent, la vulgar y ominosa lluita política? ¿No es cert, també, que l'odi a l'Unió Catalanista, no'l sent el poble, el bon poble que's daleix per l'unió de totes les energies, per l'acoblament de totes les forses y per l'actuació robusta y plena de la nostra Catalunya? ¿Pot esser negat que'l predomini de certs elements de la política catalana es esdevingut d'ésser una ficció política l'acció de la representació parlamentaria de la solidaritat? ¿Qui s'atreveix a afirmar que es un excel·lent èxit en el nostre poble, tot intent de noves agrupacions ab predomini polític? ¿Quantes orientacions han sigut intentades y quantes han sigut seguides? ¿La darrera, el partit republicà català, no es evidentíssim que no arribarà ni a

constituïr-se? ¿A qui servim, a Catalunya, al poble nostre, als ideals, o a nosaltres mateixos? ¿No es ben cert que manca generositat y desprendiment per part dels homes representatius de la política catalana?

Jo sóc dels qui creuen que al poble se li ha de dir la veritat. Y la veritat es que havem dit penjaments de la vella política, de les idees de la vella política y ens havem descuidat, de no seguir més els mals usos d'aquella maleïda farsa. En nom dels anatemes que han vibrat a Catalunya contra un passat polític funest y fins contra les males arts de la política, jo he vist actuar com si els temps no haguessin canviat y com si aquells anatemes, casi apocalíptics, fossin pura brometa pera tenir mansoi al bon poble. Y be, jo també el tinc el meu odi: li tinc odi a tota la farsa pretèrita y a tota la farsa actual, qui pretén endebades, arranjat tota la farsa futura.

Me deia, en certa ocasió un bon amic meu, tocat, però, dels convencionalismes, del professionalisme polític: l'article tal, de vosté, està bé, fins es just, pero això no s'ha de dir, *perque al poble no se li ha de dir tota la veritat; el poble ha de seguir, y prou*. Y bé aquest bon amic meu, es ultra progressiu, y tota la seva vida se l'ha passada en els partits radicals, si be ara, fa poc, el nacionalisme va entrantli de debó. Jo que sols he sigut nacionalista tota la meua vida, jo que potser soc qualificat de retrògrade perque soc nacionalista, jo, si en tots els aspectes polítics y socials no consideres atrassadíssims a tots aquests radicals de conveniència, jo, sols atenent com a nacionalista, que la farsa política es abominable, y que a n'el poble se li ha de dir tota la veritat, jo resultaria avansadíssim comparat ab aquests que's diuen radicals y afirmen que no s'ha de dir tota la veritat al poble sobirà, al que ells festejen dientli poble sobirà y li neguen el dret de sobirania que s'inclou en judicar coneixent tota la veritat.

Ho he dit moltes vegades, y ho vui repetir. A Catalunya fracassen tots els

intents pera ressucitar el partidisme polític y pera enganyar al poble ab les velles abstraccions progressistes. A Catalunya sols hi triomfarà el nacionalisme, el ver nacionalisme qui atén a tots els problemes socials y polítics, y qui fuig dels sectarismes que són sempre expressió d'ignorancia, perque cal no confondre la llibertat positiva ab el sectarisme, que sia del color que sia es una opressió, y llibertat, sols n'hi ha en l'harmonia y no en la lluita per l'oligarquia.

Encara que deslluït y queleòm matxuat y ab el plomero caigut, el morrió progressista, va per aquestes terres catalanes volent ressucitar lo que a la nostra terra es mort per sempre més; fins parla català, y no li escau, perque un hom s'adona que anyora no poguer expressarse ab llengua més apropiada. Fa les darreres campanyes; més no es pot consentir que les fassi en pau, malgrat que sien campanyes de les quals en retorna sense llors, car no veu cap esperit que's redressi pera aplegar-se a les llegendes sectaries. Ja han passat els temps en els quals els capitosts eren enlairats dalt d'un escut y per damunt dels soldats que havien donat la victòria al capdell. El poble no hi vol enlairar ningú per damunt d'ell, y després que li ha donada l'oligarquia. Ja ho coneix que no són gota demòcrates, aquests que li prediquen democràcia, y que prenen enfilarseli a les espatlles...

Està clar, que sense combatir-les, per acció natural, totes aquestes accions anacròniques desapareixerien; mes nosaltres som els lluitadors d'arran del poble, y tot propagant la vida nova, que es veritable progrés, deslliurans y gran llibertat, ens plau empèndreles contra els qui, o de bona fe, o per conveniència, distreuen al bon poble de l'acció normalisadora que en ells exerceix el nostre nacionalisme català.

D. MARTÍ Y JULIÀ.

4 Mars, 09.

baixa de reivindicacions, menys puresa de principis y menys escrúpuls en el obrar) que agafantse a les nostres declaracions ha dit, com, nosaltres que per damunt de les divisions accidentals dels catalans hi havia'l fet de la vida de Catalunya, davant del qual tots els altres eren secundaris, y això que motiva la existencia de l'Unió, motivà la solidaritat. Se necessita vindre a de més enllà de la lluna pera afirmar que una entitat com l'Unió Catalanista no té parió en els altres pobles y que la solidaritat si que'n té y la fan a tot arreu.

L'Unió Catalanista declarà en l'Assamblea de Barcelona que tots els catalans, pensessin com vulguessin en matèries polítiques, religioses y socials, podien y devien treballar pera la reivindicació de la nostra personalitat. Y això vol dir que dintre l'Unió se coneixen, s'accepten, se volen y fins s'estimen les diferents maneres de pensar y sentir, la propagació de les quals mai s'ha trobat coïbida (exemple *Juventut* y la «Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat») cosa ben diferent de lo que passa dintre aquests grups que's diuen liberals y avansats y que's troben ab la vida impossible així que la més petita divergència del pensar individual se fà manifesta.

L'Unió—ja s'ha dit en aquestes planes—al ensemps que a reivindicar la nostra autonomia, aspira a fer de Catalunya un poble d'homes concients y que sàpiquin per ells sols mirar-se la realitat cara a cara y sàpiquin respectar totes les visions dels altres homes.

Y rebutjem per atrassada, per reac-

cionaria, per antiprogressiva y per antihumana aquesta divisió dels homes en remats, siguin aquests remats batejats ab lo nom llampant que vulguin.

Els oligarques, els professionals de la política, els explotadors de la bona fe del poble, sempre l'han sapigut trobar un nom llampant. Y nosaltres no volèm que'l poble s'enlluerni, volèm que hi vegi.

La nostra premsa

A l'Associació Nacionalista Catalana (adherida a l'Unió Catalanista) hi ha donat la 15.ª conferència del cicle Catalunya-Ciutat, en J. Llongueras de Terrassa y, seguint la tradició establerta, la nostra premsa no n'ha dit res. Com veuràn els nostres lectors, aquest cicle de conferències es brillantíssim y honra de debó a l'A. N. C. que ha tingut l'acert de fer sentir a Barcelona, ont desgraciadament se pensa massa com a Madrid respecte les persones de fora, una part importantíssima de lo bo y millor de l'Intellectualitat catalana de les comarques.

Y malgrat això, la premsa en general, que envia redactors especials a qualsevol meeting de nois de la casa, o a qualsevol conferència de diputat o regidor de la classe d'analfabets, que són per ara els que més abunden, no ha dit ni una paraula d'aquesta esplèndida serie, ont han sigut estudiats ab altíssima competència problemes de totes menes.

Y nosaltres trobem, que's pot desitjar ab molta forsa, la desaparició de l'Unió Catalanista, que's pot tindre moltes ga-

nes de que mori l'A. N. C. pero creiem que si s'estima a Catalunya, les manifestacions de vida plena d'aquesta, han de estar per sobre de tot.

Y encara creiem més; creiem que quan van a una ciutat una serie de personalitats de fora d'ella a fer sentir la seva veu, hi ha una cosa que se'n diu cortesia, hi ha d'haver un sentiment de atenció pera l'hoste, que obliguen a guardarli, al menys, totes les consideracions que's tenen pera la gent de casa.

Però la nostra premsa o guarda totes les atencions pels prestigis ab càrrec públic, o'n fà un gra massa, demostrant la seva intensa ignorancia, admirantse fins a produir l'elogi ditiràmbic, quan ens facturen un home de París que parla de psicologia a l'Ateneu de Barcelona, com se'n parlaria a Tànger si allí volguessin ara apendre aquestes coses.

Però aleshores era al Ateneu, era un home de París y encara que's passés les tres nits explicant vulgaritats, els havien dit que'n sabia y com ells no ho entenien... Ara es a l'A. N. C. y l'A. N. C. es rèproba, tan que fins s'atreveix a criticar als diputats. Cal no parlar-ne. Allò de la cortesia era en temps de Cervantes, ara hi ha solidaritat (?).

RAMÓN D'ALENTORN.

Lo que no cambia

Els homes poden canviar; les idees no. El homes poden abdicar, renegar d'una idea, mes l'idea malgrat aquella abdicació, restarà si té efectivitat, vi-

va, immutable, forta, enfront de tots els febles d'esperit que l'han abandonada, que no han tingut l'enteresa suficient pera lluitar per ella, que's ha mancat la fe, la fe inquebrantable, que fà que l'home passi per sobre les misèries humanes, y avantposi a elles l'idealitat seva, en quin triomf, en quina efectivitat, creu y espera.

El nostre ideal d'homes catalans, la nostra aspiració de llibertat, de vida, el nostre voler nacionalista, es un ideal efectiu, es viu, es fort, es immutable, del mateix modo que es efectiva, viva, forta, immutable, la personalitat nacional a quina reivindicació aspirèm, la personalitat, l'ésser, de la nostra Catalunya.

Catalunya es y Catalunya serà. Podrà els homes tots oposarse a que sigui, podrà fer que resti atuida baix la seva forsa; mes per damunt d'ells, hi haurà sempre una altra forsa incontrarrestable, una forsa que fà, y que farà, que per damunt de tot y de tots sigui efectiva, sigui veritat, l'existència de Catalunya, el seu ésser, la seva personalitat de poble.

Es un fet positiu, d'una alta positivitat, el de l'existència de Catalunya com a cos nacional; del mateix modo que com a conseqüència directa d'aquet fet, es positiu el nostre ideal, encaminat a que sigui reconeguda completa y integralment aquesta personalitat evidentíssima de la nostra terra, aquet ésser nostre, que fà que volguem, que exigim, llibertat, vida.

El nostre ideal, la nostra aspiració, no pot morir. Ha de viure, y viurà, mentres Catalunya visqui. Podrà els catalans restar masells al ideal reivindicador, podrà venir temps en que l'ànima de la gent catalana no senti ab tota sa intensitat, ab tota ardència, la seva pròpia vida, no vulgui gosarla, no desitgi viure, no tingui anhels de llibertat; mes encara que això vingui, encara que això passi, el nostre ideal viurà, per que Catalunya també viurà.

Y arribarà un altre dia, darrera d'aquell, un demà, que per sobre l'indiferentisme, l'atuitment moral del fills de Catalunya, sorgirà una flama lluminosa, una flama que, com un nou fènix, encendrà els cors apagats, farà reviure les ànimes ab el Foch de l'ideal, de l'ideal de llibertat que viurà en ells, per que per damunt de la seva voluntat mateixa hi serà viva Catalunya, ab sed d'aquesta llibertat, d'aquesta vida.

Alguns homes nostres sembla que haigim canviat d'idees, sembla que haigim fet abdicació de la idealitat que ahir els entusiasmava, y feia d'ells els més ardits defensors de la llibertat integral de Catalunya, del seu dret a viure com a Nació, com a poble no supeditat més que a la seva pròpia voluntat, al seu propi voler, al seu lliure albir.

Sembla que haigim canviat de modo de pensar alguns homes nostres.

Ho sembla per que les seves veus ahir eren irades, sortien de sa gorja crits d'indignació, les seves plomes llenaven violències estridents en contra els enemics, els detentadors, de la nostra llibertat nacional, y tots ells, sencers, ab cos y ànima s'estremien com a vers catalans, dolguentse de la subjugació de que era y es víctima, la nostra Catalunya.

Ho sembla, per que les veus irades s'han convertit en precs de femella histèrica, els crits d'indignació en alabances vergonyants, les plomes qui escrivièn virulentment contra els enemics de la terra nostra, avui escriuen placèvoles, y si acàs surten del seu camí es pera llençar invectives als companys d'ahir, als qui no han abdicat, als qui han restat fermes y serens en son mateix

lloc, car Catalunya ha restat igual que era ahir, y sofreix lo mateix que ahir sofria.

..

No hi fa pas res que vegem a gent catalana, a germans nostres, abdicar, renegar d'aquelles idees, d'aquelles aspiracions per ells adorades un dia, avui per nosaltres encara seguides, encara venerades. No hi fa res que'ns abandonin, que de nosaltres fassin mofa els mateixos que ahir ens donaven el bras germanivolament, tot empenyentnos envers la lluita per el nostre ideal, per el nostre desitj d'integral autonomia pera Catalunya.

Dolguèmnosen per ells, obcecats o dolents, que no saben ont van o ho saben massa. Si són obcecats, no'n tinguem cap dupte, tornaran a nosaltres. Si son dolents es per nosaltres mellor, molt mellor, que ens haigin abandonat. De nostre costat haurèm tret la podridura sempre propicia al contagi, al horrorós contagi. Sens ells també anirèm enllà, també arribarèm a la fita, també triomfarèm.

Alguns homes nostres, alguns catalans sembla que han renunciat a la seva idealitat. Malgrat aquesta voluntaria abdicació, ella, se conservarà viva sempre perque, en ella hi viu lo que està per sobre les miseries dels homes, lo que es ben viu: Catalunya. Ella es la mateixa.

Ella no ha canviat.

JOAN VIVES Y ROIG.

Música

Els concerts de Quaresma

I

La Quaresma no es pas a Barcelona època de dejuni musical; al contrari: es aquest el temps en que els elements que tenim pera fer música ab certa seriositat, donen mostres d'una major activitat. Els concerts abunden copiosament y alguns anys s'ha pecat en aquesta època per excés, a cambi de les moltes temporades en que's peca per defecte.

Com sempre, l'Associació Musical de Barcelona s'ha cuidat per la seva part d'obsequiar-nos ab una serie d'audicions simfòniques, combinades ab la visita d'eminents personalitats del món musical: compositors, directors y virtuosos. L'Orfeó Català ha organitzat, també, en el seu palau dos concerts ab la cooperació de l'organista de Frankfurt Karl Heyse y pera donar a coneixer «Himne», choral a setze veus, de Ricart Strauss. Cal esperar que pera no desmentir y interrompre la costum, abans de Pasqua Florida vindran a delectar-nos o ensopirnos alguns «divos» dels que van pel món tocant el violí, el piano o'l violoncel.

La que ha romput enguany el foc ha estat l'Associació. Y a fe de Deu que ho ha fet ab excelent braó. Atrevir-se ab la novena sinfonia, ja són ganes d'acreditar l'atreviment. Però's veu que'ls elements directors de la vella entitat musical, han tingut plena consciencia de lo que anaven a fer y s'han sangrat ab salut encomanant la direcció de l'obra a Franz Beidler, qui en la direcció—miller seria dir en la revelació—de «Tannhauser», va obtenir la consagració del nostre públic com a director de mèrit excepcional.

Obrant així, van ferho santament. Ni l'orquestra de l'Associació, ni la massa choral, que ocasionalment s'ha reunit pera aquest cas, son elements ab els quals s'hi pugui anar descansat. Necessiten una batuta plena d'energia y ab

un gran poder d'insumació pera sortir del pas airosament. Recordis, sinó, l'última audició de la quinta sinfonia, en la qual els músics, prescindint de la direcció de D'Indy, varen donar proves d'un amor a l'autonomia individual tan intens y de resultats tan funestos, que per uns moments vaig sentir-me centralista de cap a peus.

En Beidler ab els elements que l'hi han dat, ha fet a estones veritables miracles. Perque miracle es, pera'ls que no hi estem acostumats, la diafanitat que va resplandir en l'execució del «molto vivace», del qual no va perdre sen ni una de les infinites bellesa de detall que conté. Y miracle es, també, lograr, en conjunt, una execució apreciable de la gran sinfonia, ab un personal que cada dos per tres donava a entendre que si no vacilava era perque l'energia y la sugestió del director li impedien.

L'interpretació que Franz Beidler ha donat a Beethoxen, ha sigut discutida. Uns han dit que sí, que era d'una fidelitat y d'una forsa meravelloses y altres han dit que no, que no hi donava, sobre tot al final, la soperba grandiositat que les pàgines en sí contenien. Jo no havia sentit mai la novena en els seus elements naturals: orquesta, chors y solistes. Quan la varen executar al mateix Liceu are fa nou o deu anys estava molt enfeinat aprenent l'aritmètica de segon grau y altres coses per l'estil. Are al sentir-la per primera vegada ab tots els elements, sé dir que'l mestre Beidler m'ha fet l'inapreciable mercè d'uns moments de fruició suprema. Això tindrà a tothom sense cuidado y no servirà pera ilustrar el criteri de ningú; però pera mí es d'una importancia principalissima.

En lo que no va haverhi pluralitat de parers, va esser en judicar y premiar l'interpretació que En Beidler va donar en el segon concert a l'obertura de de «L'Holandès errant», la marxa fúnebre del «Capvespre dels Deus» y el preludi y mort d'«Isolda».

La marxa fúnebre per sobre de tot, siguié una cosa portentosa. Es una de aquelles impresions que's conserven perennement. L'orquestra semblava transformada y realitzava prodigis de sonoritat. En Beidler va sapiguer donar una idea justa de l'immensa grandiositat d'aquelles pàgines, comentari genial a la mort d'un hèroe, l'extingiment d'una rassa, l'enfonzament de tot un món.

Han acabat d'omplir el programa dels concerts de l'Associació un «Suite» de Bach pera instruments d'arc y flautes y «Francesca de Rimini», obra simfònica de Tchaikowsky. No cal que fassi l'elogi de la primera perque he esmentat ja'l nom de l'autor; la segona té indubtablement un valor positiu d'inspiració y de tècnica com el tenen en general totes les composicions d'aquest autor, qui, com Strauss, se complau interpolant en les obres més enrevessades de procediment, temes melòdics de fresquíssima simplicitat.

Me veig obligat a parlar de l'«Himne» de Strauss després d'una sola audició ab moltes ganes de sentir-lo una altra vegada y ab un recort de l'obra molt imprecís. Ab totes les obres que jo coneix de Strauss—excepte la feta del don Juan—m'ha passat lo mateix: no n'hi quedat imposat fins a la segona vegada de sentirles. La primera m'ha servit sempre pera preparar les meves facultats receptives de manera que a la segona les idees hi quedessin fixades. Aquest himne a setze veus, aplicació a la música choral de la opulentíssima tècnica polifònica que l'autor emplea en les seves obres orquestals; va fer-me

en els primers compassos un efecte de extranyesa. Aquest efecte va anar desapareixent a mida que'l curs de l'obra anava avansant: no sé si perque les meves orelles s'anaven acostumant a la complicadíssima combinació de les veus o perque era major la llur fusió armònica que es l'efecte que a mí va ferme. El final de la composició es de gran elevació y amplitut.

L'Orfeó Català va posarse a proba acometent una empresa artistica de tal magnitud. No cal dir que de la proba va sortir-ne victoriós per complert. Pera l'Orfeó no hi han esculls pera resoldre. Porta en el seu propi valer el venciment de tots els obstacles.

Karl Heyse, organista de Frankfurt, es un notabilíssim executant que va ferse aplaudir en l'interpretació pulcre y curiosa d'obres de Bach, Liszt, Max Reger y altres. Però ara que ve a tom, vull dir a la Junta de l'Orfeó que l'orga que es un excelent medi pera poder executar ab propietat complerta obres com el sublim Magnificat, no es pas el medi més adequat pera portar gent a la sala. El públic, en general no està per orgues. Y consti que això ho dic ben objectivament perque jo soc un dels pocs partidaris acèrrims de l'orga; sobre tot si la toca un senyor que'n sàpiga tant com Karl Heyse.

En aquest primer concert l'Orfeó va «matar l'escolà» per centèsima vegada. Suposo que ara haurà anat de debò.

A. B. C.

Crònica d'art

Apena l'anim visitar alguna que altra vegada les exhibicions que organisa l'escola oficial de Belles Arts, mostrant treballs dels seus alumnes. La darrera exposició que han celebrat ha sigut ab motiu de unes oposicions que s'han fet pera optar a dugues bosses que generosament ha ofert el «Círculo Ecuestre» d'aquesta ciutat. Ignoro per complert el concepte que del l'Art ne tenen aquets senyors del esmentat «Círculo», y ab tot y no creure massa enlairat, suposo que al veure'l resultat de les oposicions deuen haverse convenut de lo poc afortunats que estigueren al entregalshi una quantitat ab aquest obgete.

A Barcelona tenim paleses demostracions de lo inútil y contraproduent que resulta l'acció de l'Estat en les obres de Cultura. Y que dels llocs ont se remarca més aquesta inutilitat es sense dubte a l'escola oficial de Belles Arts. Els honorables fòssils que regeixen aquesta institució (exceptuantne uns pocs) estan allunyats del tot d'aquest resorgir de Catalunya, d'aquest desvetllament y d'aquestes ansies de treballar en un sentit modern que per totes bandes se manifesten. Queden reclosos en els seus llocs de treball tancats a n'aquestes manifestacions de vida nova que arrèu apareixen, y lo més dolorós, y que es per lo que ens planyem, els inutilitats y els perjudicats no són precisament ells, sinó els que s'encomanen a les seves ensenyances. Una gent que no té fe en res, que no creu en res, y que no posa el seu esforç, les seues energies y els seus coneixements al servei de qualque ideal, no pod produir cap interès a n'aquesta mateixa gent que'ls volta y que es un poble assedegat de noves visions. Aquesta darrera exhibició entristeix de debò.

Aquells homes joves, que han produït aquelles obres, se resenten del medi que'ls volta. Són joves ells, per lo tant els crec gent animosa, però en aquella casa els malmeten, els hi fan marcir els seus desitjos, les seves esperances, y

concebeixen obres, ab ausencia d'ideal, d'ànima... y ab sobra de rutinariismes. En aquesta escola de Belles Arts, a l'alumne que hi entra ab condicions pera sobressortir, ab l'ensenyansa que li donen el fan apareixer lo mateix que el que sense cap condició pera remarcar-se li arriben a ensenyar una manera de dibuixar pera que que pugui esser l'admiració del veïnat del carrer ont visqui. Aquesta manifestació haurà servit pera demostrar que si realment el «Círculo Ecuestre» persegueix una finalitat enlairada, ab concedir aquestes pensions, que organisi aquets concursos entre la gent catalana, sense distincions de cap mena, que no faltaran joves animosos que respondran a n'el seu generós esforç d'una manera digna y positiva. Així ho esperem en bé de l'art a Catalunya.

El Fayons Català ha fet una obra ben lloable. Ha inaugurat una galeria pera exposicions, que realment en tots sentits respòn al fi pera que ha sigut construïda. L'Olaguer Junyent, de retorn de una excursió per una infinitat de paisos, ha inaugurat la sala ab una interessant exposició de notes y impresions que ha anat recullint per els llocs que ha visitat.

Aquets apunts, lleugers els uns y més resoltos els altres, ens fan veure l'aspecte que més fortament ha interessat l'esperit de l'artista y que, segurament, més que en aquesta exhibició, resplandiran en les successives obres que d'una manera ben brillant acostuma a produir l'Olaguer Junyent.

El dibuixant Pahissa, ha exposat l'última setmana una col·lecció de paisatges al carbó en el saló Parés. Aquest artista definitiu y invariable mostra aquets darrers treballs, com una continuació de la seva obra de tants anys, sense pretendrens interessar per cap nou aspecte.

A. y F.

Finalment

Per la vinenta primavera farà dos anys. En aquell temps era febra política, lo que tenia Catalunya. La nostra terra se preparava a fer un acte afirmatiu del seu ésser: el medi escullit era la lluita electoral: tant se valia aquest com un altre.

De poble en poble anaven els oradors predicant la bona nova; al seu davant el futur verb de les reivindicacions catalanes, el futur diputat del districte. Uns y altres deien: ha arribat el moment gloriós pera Catalunya, anem a afirmar que som una nació y com a tal si no podem tolerar una tutela governamental, molt menys encara podem soportar l'ominositat d'una llei que tortura el nostre pensament y la nostra paraula. Y les paraules apostòliques dels propagandistes se confonien ab les aclamacions del poble.

Vingué un diumenge de sol y de llum y poble digué una sola paraula, que tenia tota la llum, tota la grandesa y tota la majestat de l'astre. Y en aquell moment el poble va sentir la satisfacció de haver complert ab el seu deure. Y va esperar que la seva paraula plena de llum, de grandesa y de majestat, fos repetida com una paraula de llibertat y de protesta. Però...

Pero—prou literatura—vingué que en Maura va presentar un projecte de llei dit d'Administració Local. Y ab aquest projecte tingué la maquiavèlica trassa d'atreures una gran part de la representació de Catalunya, la qual un dia de bon dematí, va declarar que haviem entrat en el període constructiu. Prou

romanticismes, varen dir. Ara dirien estridencies.

Per romanticismes s'entenen tots els sentiments que varen agitar l'ànima popular durant el període electoral. Demanar la derogació de la llei de jurisdiccions era un romanticisme; era un romanticisme demanar la llibertat dels perseguits per la justícia oficial; parlar d'una acció protestatària al Parlament en contra dels poders opresors, era ja cosa d'un romanticisme suïcida. Perquè? Perque totes aquestes coses podien entrebancar l'aprobació de la llei d'Administració Local, la solució, el desllorigador, l'instrument, el medi, la «panacea»... què sé jo!

Finalment la llei ha estat aprovada; ja ens hem tret aquest pes de sobre. Catalunya pot estar agrada a aquells dels seus representants que ab les mancomunitats al menys han conseguit la manera de que tingui de tributar per un concepte més que actualment. Ara esperem que, tots plegats, els representants de la nostra terra empendràn una campanya parlamentària per aconseguir la derogació de la llei aquella, i l'amnistia dels que per culpa d'ella sofreixen injustament.

Jo, al menys, així ho espero. Y pera no cansarme esperant, faig punt y me assento.

FAFUER.

Notes sportives

Ab l'apropament de la Primavera l'esport s'anima. Arrèu se sent bategar l'espirit sportiu; arrèu se parla de carreres, de lluites, de «roonds», de proves d'aviació, d'excursions, etc.

Sembla ja segura la data del 30 de Maig per la segona prova de la cursa de «voiturettes» en el circuit del Baix Penadès, que com recordaran nostres llegidors se conegué la passada «season» essent defensor de la «Copa Catalunya» l'italià Guipone ab cotxo Lion Peugeot.

Una nova interessantíssima y no esperada vos tinc de donar: se parla y s'estàn fent gestions pera que pel mes de Juny hi hagi a Barcelona un concurs Internacional d'aviació. Quin plaer poder contemplar de nostres ulls, al viu, aquelles grandioses màquines voladores, nomenades aeroplans; quin goig veurels solcar magestuosament l'espai y veurels desaparèixer a nostres ulls fets en l'horitzó. Seria una prova emocionant. Donada nostra manera d'ésser, esperem se venceràn les moltes dificultats que tenen de sorgir necessàriament, y que serà un fet aquest Concurs, que demostrarà un cop més l'enlairat esperit y ferma voluntat de Catalunya.

Regna gran animació al «Centre Excursionista de Catalunya» per la propera anada, en el present mes, al «Congrés Interpirenéu» que's celebrarà els dies 20, 21 y 22 a la ciutat de Tolosa. Les companyies ferroviaries han concedit una rebaxa del 50 % per assistir a dit Congrés.

Pera detalls y bitllets a la Secretaria del Centre.

El passat diumenge varen tenir lloc les proves eliminatories per al Campionat de lluita Greco-Romana, per quin campionat hi ha un gran nombre d'inscripcions.

Continuaren a Montseny, les proves d'entrenament per al proper Concurs de luges que, si's pod, se correrà el vinent diumenge a Matagalls. Hi ha ja més de dues dotzenes d'inscripcions per aquest primer Concurs.

Tingué lloc la passada setmana la constitució oficial, celebrada ab un àpat, del Park de sports, de que parlarem.

Aquesta simpàtica festa resultà esplendida y els que hi assistiren en guardaran un bell record.

UBICUO.

Conferencies

Cicle Catalunya-Ciutat

A. N. C.

Dijous passat, dia 4, tingué lloc la 17.ª conferència d'aquest cicle a càrrec de l'eminent literat y delicat músic-poeta de Tarrassa, En Joan Llongueras, versant sobre'l tema *Civilitat*.

Inútil seria pretendre extractar la magistral disertació del conferenciant sobre tant interessantíssim tema, donada l'hermosíssima exhuberancia de la mateixa.

Després d'aqueixa, llegí varies notetes, coma complement de la conferència, de les quals n'oferim una com a mostra perque puguin fruir-la's nostres llegidors.

«ELS SOLICITS FORASTERS.—En les ciutats—com la nostra, per exemple,—impacientes, reduhides encara y tot just iniciades a la vida colectiva moderna y als nous règimens socials, es meravellós observar com son notats y comentats y fins rebuts ab franca y visible alegria els forasters; aquells bons forasters, mudats y plens d'embalums impenetrables, qui arriben, y solen devallar de llurs compartiments polsosos—oblidant les engunies y suors del trajecte—complacents y enraonaires y ab els ulls espectants per la nova vida y els nous aconeximents y les noves amistats que'ls esperen. Instintivament coneixen, les ciutats, la bondat dels forasters. Perquè aquestos, deixant, naturalment, apart les singularitats individuals de caràcter y de costums particulars, són, en sa calitat colectiva de *forasters perennes*, eminentment bons y eminentment alegradors y eminentment pròdics. Ells passejen y animen els carrers; ells porten llargues converses y petits trasbalsos a les senzilles cases; ells fan grans rialles en les taules familiars; ells parlen d'altres païssos y recorden antigues afecions o, a vegades, evocuen amistats no sospitades. Ells s'admiran de tot y tot ho alaben:

—¡Quin pa més bò menjèu!...

—¡Mare de Deu, com ha crescut ta filla!...

—¡Sabs que teníu una casa ben alegre!...

—M'agrada aquesta Ciutat; es quieta y sossegada. ¡Ai filla, aquí si que esteu tranquils!...

Y una amistosa, una indulgenta indolença penetra suauement en ells. Els vestits, els mobles, les viandes, l'aiga, el ví, la fruita, tot ho troven mellor que a casa llur. Els més irascibles devenen pacients y els més exaltats plàcids. Ells encomanen a les coses un cert ambient de vagancia respectada y ells saben alterar inconscientment l'orde rígit y sever de les imprescindibles y doloroses ocupacions domèstiques y casulanies. Elles entretenen les quitxalles abans del dinar y, per ells, l'home de casa va al Casino y al Teatre y a veure les escoles y a resseguir les esglésies y a mostrar, ab un patent orgull de casta, les antigüitats més notables y més característiques de la seva població. La dona treu per ells els llensols bons y les estovalles ramejades, les copes fines y el joc de cafè ab fillets daurats. Els forasters no saben com agrair-ho y fan amables ofertes:

—Veïam ara quant vindreu vosaltres!...

—Venfu pel veremar, o pel sant de la Laia, o per la fira!...

Veniu ab la quitxalla y tot. Ja'ns arreglarèm. Bé tenim la casa prou gran!...

—Vaja, vaja, que si no, no tornèm més!...

Y riuen, riuen ab aquelles rialles fresques y bonatxasses y donen copets a la la espatlla y entren y surten frissosament de les cambres aont tenen llurs maletes y equipatges. Volen intervenir en els tràfecs de la casa; compren les postres del dinar; porten sorpreses pels menuts; van a passeig ab els avis... ¡Oh solcits y bondadosos forasters!... Ells porten sempre, per humils que sien, una renovació de vida y un present de gratitut. Un foraster es sempre un aconeximent, una festa, un comens d'inesperats episodis. Una casa tan cada als forasters es monòtona y glacial y resseca y malaltissa; ses parets són impenetrables a tota generositat y els temps pesen demunt d'ella aclaparadors y uniformes.

¡Ditxós, ben ditxós qui en els forasters que l'hi arriben sab trobar l'alegría de totes les terres y el repòs de totes les amistats y la placides de totes les distancias!...

Jo viatjava fa pocs dies ab uns de forasters, tant confiadament joyosos y tant naturalment autèntics que, sense haverlos vis mai ni sapiguer aont anaven, per la sola auriola de bondat que'ls guiava y per la frescal catxassa dels seus gestos ignoscents, me feren sentir intensament, en un bellíssim instant de gràfica prodigalitat, tota la dolcesa inefable del rebrels y del obrirlos de bat a bat la casa.

Eren un marit y muller d'algun poble de la costa. Ell, moreno y secardí, cantellut en el parlar, la pipa als llavis y la gorra de mariner mitj decantada sobre l'orella. Ella, grassa y guapassa, roja y fresca, parlaire y riallera, endolada y més alta que'l seu home. Seien l'un davant de l'altre al costat de les finestres; contaven les estacions; comentaven els paisatges; calculaven el temps que trigarien en arribar a casa els parents; presentien la sorpresa que'ls darien!... El tren s'internava terres enllà per entremitj de vinyes y de boscos y de rocaders pelats y de prats plens de frescor. Els forasters s'ho miraven complacents, ab aquells ulls tant humits d'aigua salada. ¡Quin contrast les terres roijes ab la blavor que ells duïen pels endintres!... ¡Aquell oreig de pins y farigoles com els feia oblidar el regust dels seus aires de marina!... Arribà el poble y s'apressaren a baixar. Arranjaren els farsells y la dona despenjà ab cuidado un petit cistell nou. Apartant les fulles que'l cobrien deixà veure un peix fresc, nacarat y brillant que enamorava.

—Veig que ha arribat vé—digué, contenta, al seu home.

—Ja t'ho vaig dir. Es de l'art, dona—digué ell entre serio y satisfet.

Y, girantse a mi que me'ls mirava àvidament, afegí la dona tot arreglant les fulles del cistell ab aquella bondat y fins ab aquell dòls moviment de les onades tranquiles:

—Aquí a montanya no'n menjen de peix fresc!...—y somrigué generosa.

¡Oh forasters, bons forasters!... ¡Com són atentament consoladores y persuassives les vostres sollicituts incomparables!...

La concurrencia aplaudí entusiasta y justíssimament el bell parlament del senyor Llongueras.

X.

NOVES

Tots els escriptors y artistes qui s'havien adherit a l'idea de fer un homenatge a En Angel Guimerà, foren convocats a una reunió preparatoria que tingué lloc dilluns passat a l'hostatge social de l'Associació de Lectura Catalana.

Els reunits acordaren donar tota l'amplitut y transcendencia possible a la projectada festa y nomenaren una Comissió organitzadora encarregada de fer a son lliure albir y bon criteri, totes aquelles gestions que cregui millor encaminades a dit obecte.

La Comissió la formen els senyors Aguiló, Carner (Josep), Gual, Hurtado, Iglesias, Martí y Julià, Morera, Puiggarí, Tarragó y Viñes.

Cada dia se reben noves adhesions a l'homenatge, entre elles s'hi compte la de l'Enric Borràs.

● Associació Nacionalista Catalana.—La conferència que devia donar en Joseph Rigol desenrotllant el tema «Progrés econòmic de Catalunya», tindrà lloc diumenge vinent a les sis de la tarda.

● La Associació Joventut Excursionista «Avant» celebrarà, el prop vinent diumenge, una excursió al Castell del Empronyà y hermita de S. Ramón passant per Cornellà, S. Boy, S. Climent y Gavà.

A l'hostatge social de dita Associació, Alt de S. Pere, 2, a les 6 del matí d'aquell dia, s reuniran els excursionistes.

● La Comissió de l'Homenatge a En Marià Aguiló, ha obert una llista de subscripció pera erigir publicament, pels vinentes Jocs Florals, un bust de marbre d'aquell gran apòstol de la nostra llengua.

La subscripció ha quedat centralizada a la Llibreria d'En Alvar Verdaguier, Rambla del Mitx, 5, ont s'admeten totes les quantitats y llistes parcials destinades a aquest obecte.

L'import total de la primera llista publicada ascendeix a 940 pessetes.

● La Conferència que sobre la personalitat del gran poeta Angel Guimerà donà dissapte passat el pulcre escriptor en Joan Redondo, fou rebuda pel nombrós auditori que omplenava la sala del Ateneu Enciclopèdic Popular, ab calorosos aplaudiments per l'encertadíssim estudi que feu de tan ensigne literat. L'esbart de Rapsodes de la Associació de Lectura Catalana, llegí ab veritable amore les més capdals composicions del genial autor distinguintsehi d'una manera especial la senyoreta Agna Canalias.

Es d'alabar la hermosa obra de cultura que està portant a cap tant l'Ateneu Enciclopèdic Popular com l'Associació de Lectura Catalana, divulgant entre les classes populars les obres més capdals de nostres poetes y prosistes.

Així's fa patria.

● Avui, a les quatre de la tarda En Agustí Escalasans, donarà una conferència pública a l'«Escola Catalana» desenrotllant el tema «Geologia en general».

● A l'«Escola Jordana Orfeo Canigó», diumenge passat, la senyoreta Na Dolors Portella, acompanyada a piano per el Mestre Moncunill, cantà un recital de melodies escullidíssimes.

En totes les pessets del programa y especialment en el poema d'En Schumann «Vida amorosa d'una dona», en la «Berceuse» d'En Grieg y en el «Penediment» d'En Beethoven, fou molt aplaudida la senyoreta Portella qui entre altres condicions posseeix hermosa veu, clara dicció y excellent escola de cant.

L'escullida concurrencia que assistí a n'aquesta vetllada íntima, ne sortí ben satisfeta.

● Conforme anunciarem en el número anterior, el prop-passat divendres el noi Joan Capella, donà una conferència sobre «Geologia líquida» a la Escola Nacional Catalana que dirigeix nostre amic en Jaume Arqué y Clapé. L'esmentada conferència sigué escoltada ab veritable agrado pels nois de dita Escola, ja que además de ferho ab un llenguatge senzill y adequat a la tendra inteligencia de sos petits oients, el conferenciant presentà interessants exemplars d'estalactites, estalacmites y altres pedres que havien sofert les erosions de les aigües, fentse càrrec d'una manera ben completa de l'importancia del tema desenrotllat.

● A l'Academia de Dret de l'Associació Catalana d'Estudiants, el soci En Manel Pujol disertarà avui, a les cinc de la tarda sobre'l tema «Aberracions».

Ultimament En Alexandre Plana hi ha donat una interessant conferencia sobre «Comentari d'En Galba al plet Verga-Mascagni sobre la propietat intelectual de *Caballeria Rusticana*».

El disertant qui donà probes d'estar ben imposat de la qüestió, fou molt aplaudit.

Imprempta F. Badia, Dr. Dou, 14.—Barcelona

CATALUNYA

REVISTA SEMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

Redacció y Administració:

RAMBLA DE LES FLORS, 30, Pral.-Barcelona

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre..... dugues ptes. ♦ Païssos de l'Unió Postal
Un any..... vuit ♦ Un any..... deu ptes.

Número solt: DEU CENTIMS

VALORS ESPANYOLS Y EXTRANJERS VENDA A PLASSOS AL PREU DE COTISACIÓ

Els compradors tenen dret a cobrar els cupons a mida de són venciment

Ordres de Borsa al contat y compra de cupons

Pera detalls a EL CRÉDITO GENERAL ESPAÑOL

FUNDAT EN 1889

CA'SP, 19.—BARCELONA

Especialitat en Camises a mida

Camisería Boquería
Corbatería núm. 32

== GRAN BARATURA DE PREUS ==

Catalunya Artística y Pintoresca

POSTALS PUBLICADES PER LA

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Ha sortit la série TRETZE

De venda á totes les Llibreries y en el local de la Entitat Baixada de Sta. Eulària, 3, pral.

Publicacions que's troven a la venda

Deliberacions de les Asamblees de Manresa, Reus y Barcelona.

ACORDS DE LES ASAMBLEES

De Manresa : De Reus : De Balaguer
De Olot : De Girona : De Tarrassa
De Barcelona

a 0'10 pesetes exemplar

El cigne d'or

= Grans novetats en BISUTERIA,
QUINCALLA y MONEDERS de Pell =Inmens assortit en VANOS
del País y Japonesos.

Salvador Borrut

Especialitat en articles xapats d'or

PLASSA DE LA LLANA, 9 y SEMOLERAS, 1
== BARCELONA ==

A primers de Mars

s'obriràn els

Grans Magatzems de Camiseria,
Corbateria y Genres de Punt

del Carrer de la Boqueria, 33 y 35 y Cegos de la Boqueria, 2

d'En Josep Rovira Gayris

Actualment liquida per motiu de la Reforma

La antigua Camiseria del Carrer de la Argenteria, 13

PREUS MAI VISTOS

FÁBRICA DE PARAYGUES
OMBRELES Y VANOS
PREUS
ECONÓMICOS
J. CARDUS
Porta-ferrisa, n.º 10 :: BARCELONA

CASA ESPECIAL EN COLLS
CORBATES Y CAMISES A MIDA

F. Vehils y Vidal

PORTAL DE L'ANGEL, 2

GRAN BARATURA DE PREUS

== BARCELONA ==

ESFINGE
SASTRERIA— DE —
Llaveria y GuardiolaTrajes exclusivament a mida
Gran assortit en robes
de alta novetat
per la present
temporada

ECONOMIA Y BON GUST

Trafalgar núm. 1
Junt a la Plassa d'Urquinaona
Enfront a la parada dels tramvies
de Sant Andreu
BARCELONA

SABATERIA

— DE —

Josep
Mallart

CALSAT COSIT A MÀ

De 10'50 ptes. a 25

Especialitat en la
mida y models.

Baixada de la Presó, 12

J. Casals
Peipoch

PINTOR

Decoració d'Habitacions,
Fatxadres, Mobles, Retolsy
tota classe de treballs artísticsConcell de Cent, 350
(entre Cluria y Bruch)

THE RINNOGUE

ES EL MILLOR ESPECÍFIC DEL MON

CURA infaliblement en sis dies el DOLOR DE RONYONS, sia qualsevulga sa causa. Remei poderós en el tractament de les malalties de la Bufeta y de l'Uretra.

De venda en totes les farmacies y drogueríes. Unics agents y dipositaris a la Península, Balears y Canaries, F. Mercier y C.ª, Balmes, 22, Barcelona.

Señor inventor del «THE RINNOGUE»

Tengo el gusto de decir á usted que he tomado el THE RINNOGUE y con una sola caja he curado radicalmente del dolor de riñones que he padecido tanto tiempo, y así lo diré á cuantos sepa que lo sufren.

Haga el uso que crea conveniente de la presente y cuente con el agradecimiento de su affma. S. S. MARIA MANONELLES. (Rubricado).
S/c., Mayor, 25, 2.º, Gracia.NOTA.—Els originals están en poder del inventor a disposició de les persones que vulguin veurels.
ALTRA.—El inventor prega a les persones que prenguin el THE RINNOGUE escriguin el resultat que obtinguin.